

KIRKKOHALLITUKSEN YLEISKIRJE

Nro 38/2005
30.11.2005

TEKIJÄNOIKEUSLAIN MUUTOKSET VOIMAAN VUODENVAIHTEESSA

Tekijänoikeuslain ja rikoslain 49 luvun muutokset (821/2005) tulevat voimaan 1. tammikuuta 2006. Kuitenkin sopimuslisenssi- ja hyvitysmaksusäännösten muutosten, jotka edellyttävät erityisiä hallinnollisia järjestelyjä ja päätöksiä, on tarkoitus tulla voimaan 1. tammikuuta 2007. Vapaakappalelainsäädännön uudistukseen kytkeytyvät tekijänoikeuslain muutokset saatetaan voimaan myöhemmin valtioneuvoston asetuksella.

Seurakuntien kannalta on merkittävintä, että teoksen, joka on julkaistu, saa edelleen esittää julkisesti jumalanpalveluksen ja opetuksen yhteydessä korvausta maksamatta.

Osana tekijänoikeuslain jatkuvaa uudistamista päivitetään lainsäädäntöä nyt digitaalisen ympäristön ja verkkoympäristön erityiskysymysten osalta. Lakiuudistuksella saatetaan kansallisesti voimaan vuonna 2001 annetun tekijänoikeusdirektiivin edellyttämät muutokset. Lakiuudistukseen sisältyy myös puhtaasti kansallisia lainsäädäntöratkaisuja, kuten piraattitallenteiden yksityisen maahantuonnin kieltäminen.

Tekijänoikeuslain lähtökohtana on luovan työn suojaaminen sen kaikissa ilmene-mismuodoissa. Oikeuksien vastapainoksi lakiin sisältyy teosten käytön mahdollis-tavia ja käyttölupien hankintaa helpottavia säännöksiä.

Tiedostojen jakelu internetissä ilman lupaa on kiellettyä. Vaikka jakelu ei tapah-tuisikaan ansiotarkoituksessa, voidaan tekijänoikeutta loukkaavasta toiminnasta rangaista tekijänoikeusrikoksena, jos laitton toiminta on omiaan aiheuttamaan huomattavaa vahinkoa oikeudenhaltijalle.

Kuluttajien oma kopiointi yksityiseen käyttöön sallitaan edelleen. Täysin vapaasti aineistoa saa kopioida yksityiseen käyttöön, jos aineisto on laillisesti saatettu yleisön saataville ja jollei tekninen suojaus estä kopiointia. Laittomien aineistojen imu-rointi eli lataaminen internetistä omalle koneelle tulee kielletyksi. Kun kopiointi laittomasta lähteestä tapahtuu yksityiseen käyttöön, ei kopioinnista rangaista. Ko-piointi voi kuitenkin johtaa korvauksiin, jos kopioija on tiennyt tai hänen olisi pi-tänyt tietää aineiston laittomuudesta. Tietokoneohjelmasta saa entiseen tapaan tehdä varmuuskopion.

Tallenteessa mahdollisesti olevaa kopiosuojausta ei saa purkaa kopion tekemistä varten. Teknisen suojauksen saa kuitenkin purkaa saadakseen cd-levyn kuultavaksi tai dvd-levyn nähtäväksi.

Teoskappaleiden edelleen levittämistä koskevat säännökset muuttuvat. Teoksen kappaleen edelleen levittäminen ilman oikeudenhaltijan lupaa on sallittua vain, jos kyseisen kappaleen ensimmäinen myynti tai muu pysyvä luovutus Euroopan talousalueella on tapahtunut tekijän suostumuksella. ETA-alueen ulkopuolelta ennen lain voimaantuloa myytäväksi hankitut teoskappaleet saa myydä myös lain voimaantulon jälkeen.

Yksityiskäyttöön hankitun teoskappaleen, samoin kuin arkiston, kirjaston ja museon kokoelmissa olevan teoskappaleen saa levittää edelleen riippumatta siitä, mistä päin maailmaa se on hankittu. Mahdollisuus tuoda omaan käyttöönsä levyjä, kirjoja ja sarjakuvalehtiä EU:n ulkopuolelta säilyy näin ollen ennallaan.

Tekijöiden taloudelliset oikeudet järjestellään uudelleen. Oikeuksien määrittelyssä otetaan huomioon aineistojen uudet välitystekniikat sekä tietoverkkoympäristön ja sähköisen kaupankäynnin tilanteet: aineistojen jakelu tietoverkkojen välityksellä kuuluu tekijöiden yksinoikeuden (oikeus päättää sekä teoksensa käyttömuodoista että ehdoista) piiriin. Oikeus määrätä tilauspohjaisesta välittämisestä säädetään myös esittäville taiteilijoille (muusikot, näyttelijät jne.), äänite- ja elokuvatuottajille, radio- ja televisioyrittäjille sekä valokuvaajille.

Teosten käyttöilupien hankintaa massaluonteisten käytön tilanteissa helpotetaan uusilla sopimuslissenssisäännöksillä. Mahdolliseksi tulee esimerkiksi sopiminen tekijöitä edustavan järjestön kanssa aineiston digitaalisesta käytöstä opetuksessa.

Suojatun aineiston käyttö arkistojen, kirjastojen ja museoiden sisäisiä käyttötarkoituksia, kuten aineiston säilyttämistä, teknistä uudistamista ja turvaamista varten sallitaan kaikkia tekniikkoja käyttäen. Myös kokoelma-aineistojen käyttö laitoksen tiloissa tietokonepääteillä tulee mahdolliseksi.

Vammaisten tasa-arvoisuutta teosten käyttämisessä edistetään lisäämällä mahdollisuuksia lupaa hankkimatta valmistaa suojatuista aineistoista kappaleita erityis-tekniikoita käyttäen. Teksteistä saa valmistaa kappaleita kaikille vammaisille ja muille, jotka eivät voi käyttää teoksia tavanomaisella tavalla. Kuvat ja muun visuaalisen aineiston saa saattaa havaittavaksi teknisin apuvälinein. Äänikirjojen ja viittomakielisten tallenteiden valmistaminen ja levittäminen sallitaan myös digitaalitekniikkaa käyttäen.

Eduskunnan vastaus sisälsi seuraavat hallitusta velvoittavat lausumat:

1. Eduskunta edellyttää, että tekijänoikeuslain salliman yksityisen kopioinnin mahdollisuuden varmistamiseksi hallitus seuraa tekijänoikeuslain teknisiä suojauksia koskevien säännösten vaikutuksia ja soveltamista. Hallituksen on edistettävä vapaaehtoisia toimenpiteitä yksityiseen käyttöön tapahtuvan kappaleen valmistamisen mahdollistamiseksi EU:n tekijänoikeusdirektiivin tavoitteiden ja ehtojen mukaisesti. Hallituksen on annettava eduskunnan sivistysvaliokunnalle asiasta selvitys vuoden 2006 loppuun mennessä. Jos tarvittavia vapaaehtoisia toimenpiteitä ei ole toteutettu, hallituksen on ryhdyttävä toimiin

lainsäädännön muuttamiseksi siten, että käyttäjät voivat tehokkaasti hyödyntää yksityistä kopiointia koskevia lain säännöksiä.

2. Eduskunta edellyttää, että tekijänoikeuslain 25 i §:ään hyväksytyt korvaussäännöksen poistamisen vaikutuksia seurataan ja, että tekijänoikeuslain mukaiset oikeudet jatkossa turvataan Suomen kansainvälisten sitoumusten edellyttämällä tasolla tilanteissa, joissa jakeluvelvoitteen alaa mahdollisesti muutetaan tai uusia tai uudentyyppeisiä televisio- tai radiolähetysten välittämistäpoja otetaan käyttöön tai vastaanottotavat merkittävästi muuttuvat.
3. Eduskunta edellyttää hallituksen selvittävän toisaalta vanhojen valokuvien käyttöoikeuksia ja toisaalta historiallisiksi katsottavien valokuvien tekijänoikeussuojaa koskevat määrittelyt ja tulkintaongelmat sekä ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin lainsäädännön muuttamiseksi.

Lisätietoja antaa kirkkoneuvos Matti Halttunen, p (09) 1802 203, matti.halttunen@evl.fi.

KIRKKOHALLITUS

Risto Junttila

Matti Halttunen